

Наталія ШВЕЦЬ,

*учитель початкових класів Чернігівської гімназії № 35
Чернігівської міської ради*

МАТЕМАТИКА БЕЗ СТРАХУ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ТА ПІДТРИМКА УЧНІВ

Концепція Нової української школи передбачає зміну акцентів у бік компетентнісного навчання, партнерської взаємодії та створення освітнього середовища, у якому дитина відчувається захищеною [3].

Сучасна початкова школа дедалі більше орієнтується не лише на засвоєння знань, а й на формування впевненості дитини у власних силах. У процесі навчання математики це особливо важливо, адже саме цей предмет часто стає джерелом невпевненості й страху помилки.

Дослідження сучасного уроку математики показують, що ефективність навчання значно зростає за умови активної участі учнів у пізнавальному процесі [1]. Коли дитина має можливість висловити власну думку, пояснити хід розв'язання, обговорити варіанти з однокласниками, знижується напруження, а навчання набуває змістовного характеру. Інтерактивні форми роботи – обговорення, робота в парах, спільний пошук закономірностей – сприяють формуванню математичного мовлення та розвитку логічного мислення.

Важливим компонентом є включення до навчання практикоорієнтованих завдань. Задачі, що моделюють життєві ситуації, допомагають учням усвідомити практичну цінність математичних дій. Як зазначають О. Жигайло та О. Поливка, систематичне використання таких завдань формує здатність переносити знання в реальний контекст та підвищує мотивацію до навчання [2]. Дитина починає сприймати математику не як абстрактну систему правил, а як інструмент розв'язання реальних проблем.

У сучасній методиці також підкреслюється значення інтегративного підходу, що передбачає поєднання арифметичних дій із елементами просторового моделювання, конструювання, використання дидактичних матеріалів [4]. Такі прийоми активізують пізнавальну діяльність, сприяють розвитку гнучкості мислення та підтримують інтерес до предмета.

Не менш важливою є організація формувального оцінювання. Коли увага зосереджується не лише на правильності відповіді, а й на способі міркування, зусиллях учня та поступі в навчанні, помилка перестає сприйматися як поразка. Позитивна педагогічна підтримка формує довіру до власних можливостей і сприяє зниженню математичної тривожності.

Таким чином, сучасні підходи до навчання математики в початковій школі передбачають поєднання діяльнісних методів, інтерактивної взаємодії, практичної спрямованості завдань і рефлексивних практик. Саме така організація освітнього процесу дозволяє створити умови для навчання без страху та сприяє формуванню стійкої позитивної мотивації.

Реалізація принципу «математика без страху» потребує системного переосмислення організації уроку в початковій школі. Створення психологічно безпечного середовища, активна залученість учнів до діяльності, використання практикоорієнтованих завдань та формувального оцінювання сприяють зниженню тривожності й формуванню впевненості у власних силах. Застосування зазначених підходів відповідає ідеям Нової української школи та забезпечує розвиток ключових компетентностей молодших школярів.

Урок – подорож «У світі Математики»

2 клас

Тип уроку: закріплення набутих знань

Мета. Закріпити обчислювальні навички, сформовані раніше; удосконалити знання табличного множення та ділення в межах 6. Формувати вміння застосовувати математичні знання під час розв'язування прикладів і задач різних видів. Розвивати швидкість обчислень, логічне мислення, уважність, вміння знаходити закономірності. Виховувати допитливість, повагу до природи, доброзичливе ставлення до однокласників.

Обладнання: слайди або фото: ботанічний сад, зоопарк, магазин іграшок, ляльковий театр; картки з прикладами; танграми; схеми із «математичних паличок»; маршрутні листи (зошити).

Перебіг уроку

I. Доброго дня, мандрівники! Перш ніж вирушити в дорогу, створимо гарний настрій. Погляньте одне на одного, посміхніться. Побажайте подумки сусіду успіху. Зробіть глибокий вдих – і починаємо.

Сьогодні ми вирушаємо у подорож у світ Математики. Наш маршрут проходитиме через різні місця – ми будемо розв'язувати задачі, знаходити закономірності, долати «перепони», які з'являться на шляху.

Але головне – ми ще раз переконаємося, що математика живе поруч із нами: у природі, магазині, транспорті, грі. Вона справді навколо нас.

Щоб подорож була успішною, нам знадобляться: уважність, швидкість мислення, вміння працювати разом, і, звичайно, гарний настрій.

II. Контроль, корекція і закріплення знань*1. Усний рахунок – «Старт експедиції»*

– Кожна подорож починається з перевірки спорядження. Наше спорядження – це знання таблиці множення і ділення.

Починаємо з усного рахунку. Працюємо швидко, уважно:

$$3 \times 6; 18 : 3; 4 \times 5; 20 : 5; 6 \times 4; 24 : 6; 5 \times 3; 15 : 3.$$

Після кількох прикладів запитую:

- Яку дію виконали?
- Як можна перевірити правильність відповіді?
- Чому множення і ділення пов'язані між собою?

Якщо ми знаємо результат множення, то можемо легко виконати відповідне ділення.

Це допомагає нам рухатися вперед без помилок.

Чудово! Наш «двигун знань» працює. Подорож триває!

2. Хвилинка каліграфії

Кожна подорож має свій щоденник. У ньому мандрівники записують важливі моменти свого шляху.

Сьогодні таким щоденником для нас буде зошит. Щоб рухатися далі, потрібно виконати завдання в зошитах.

– Запишіть число, у якому: кількість десятків дорівнює 2, а кількість одиниць у 4 рази більша за кількість десятків.

Міркуємо разом. Якщо десятків 2 – це 20. Одиниць у 4 рази більше: $2 \times 4 = 8$.

Отже, це число 28.

Запишіть його красиво й охайно.

– Чому саме 28? Поясніть, як ви міркували.

(Кілька учнів озвучують хід думки.)

– Молодці. Наш маршрутний запис зроблено правильно. Можемо продовжувати подорож.

III. Повторення матеріалу.

– Наш маршрут продовжується. Ми впевнено рухаємось далі у світ Математики.

Перша зупинка – Ботанічний сад

- У міському парку цієї весни висадили 32 кущі троянд і 18 кущів лаванди.
 - Скільки всього кущів висадили? Запишіть вираз і обчисліть: $32 + 18 = 50$
 - Яку дію використали? Чому саме додавання?
- В іншій частині скверу росте 15 лип і 9 каштанів. На скільки більше лип, ніж каштанів?

$$15 - 9 = 6$$
 - Як ви зрозуміли, що потрібно виконати віднімання? Що означає «на скільки більше»?
 - Ми уважно роздивляємось природу і помічаємо вказівник. Перед нами – зоопарк. Це наша друга зупинка!

– Завітаємо? Звичайно! Але пам'ятаймо: у зоопарку поведимося тихо і спостерігаємо уважно.

1. *Родина качок.* У ставку плавають 4 качки. Кожна качка має по 6 каченят. Скільки всього каченят? Записуємо: $4 \times 6 = 24$.

– Чому використали множення? Що означає «по 6»?

2. *Вольєр із мавпами.*

У 4 клітках сидить по 5 мавпочок. Скільки всього мавпочок? $4 \times 5 = 20$.

– Як можна перевірити відповідь за допомогою ділення? $20 : 5 = 4$

– Чим пов'язані ці дії?

3. *Олені.*

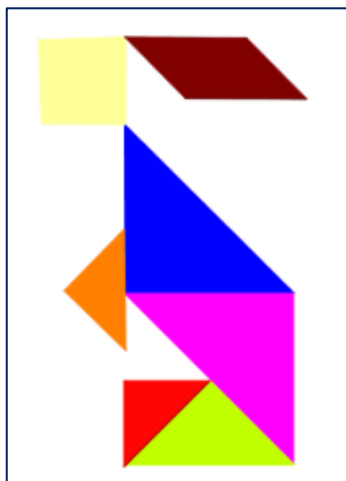
У 6 вольєрах гуляють олені. У кожному вольєрі по 2 олені. Скільки всього оленів?

$$6 \times 2 = 12$$

– Чи можна було розв'язати це завдання додаванням? $(2+2+2+2+2+2)$

– Чому множення зручніше?

– Ми йдемо далі й зустрічаємо знайому тваринку. Хто це? Заєць.

Перед вами зображення зайчика, складене з геометричних фігур.

– Із яких фігур він складається? Скільки трикутників? Чи є квадрат? Яких фігур більше? Яких менше?

Порахуйте, порівняйте.

– Чи можна скласти зайчика інакше? Яка фігура, на вашу думку, найважливіша в цій композиції? (Коротке обговорення.)

– Ми залишаємо зоопарк і вирушаємо далі. Перед нами велике місто.

– Рухаємось далі. Ми залишили зоопарк і потрапили до міста. Вулиці шумні, навколо багато людей... І раптом перед нами – яскрава вітрина. Це магазин іграшок!

– Зазирнемо всередину? Подивіться уважно. Що ви бачите на полицях?

Так, тут різні товари, і кожен має свою ціну.

На полиці: лялька – 50 грн; м'яч – 45 грн;

пірамідка – 40 грн. Одна повітряна кулька – 10 грн. Уявіть, що у вас є 90 гривень. Ви можете зробити покупку.

Поміркуйте:

– Чи вистачить грошей на два м'ячі?

$$45 + 45 = 90 \text{ (так, вистачить)}$$

– Чи можна купити ляльку і кульки?

Скільки саме кульок?

$$50 + 4 \times 10 = 90 \text{ (можна)}$$

– Чи вистачить грошей на ляльку і м'яч?

$$55 + 45 = 100 \text{ (не вистачить)}$$

– Скільки повітряних кульок можна купити на 90 грн? $90 : 10 = 9$

Обговорюємо різні варіанти, діти пояснюють, які дії виконують і чому: додавання, множення, ділення.

– Складемо задачу і запишемо її в наш маршрутний лист.

IV. Весела перерва нашої мандрівки. Руханка «Танок зі звірятами».

- Зайчик стрибає – (підскоки).

Ведмідь кружляє – (повороти).

Їжачок нахиляється – (нахили).

І знову сідаємо – готові працювати далі!

V. Робота над матеріалом уроку.

– Наша подорож у світ Математики триває. Ми вже побували у зоопарку, магазині... А тепер перед нами невеличка будівля з яскравими афішами.

Це ляльковий театр.

Хочете потрапити на виставу?

– Але вистава розпочнеться лише тоді, коли ми знайдемо чарівний ключ. А ключем сьогодні буде... уважність і вміння знаходити закономірності.

1. Відкриваємо завісу

– Подивіться на ряди чисел. Знайдіть закономірність і визначте зайве число.

$$15 \ 26 \ 32 \ 100 \ 97; \ 8 \ 10 \ 11 \ 14 \ 18.$$

– Які числа подібні? Яке число порушує правило? За якою ознакою ви це визначили?

Діти пояснюють свої міркування.

– Молодці! Завіса повільно відкривається...

2. Хто герої вистави?

На сцені з'являються дві ляльки, але їхні імена зашифровані числами. Щоб прочитати їх, пригадайте український алфавіт і порядковий номер кожної букви: 32 16 33; 33 18 1

Розшифруємо: 32 – Ю; 16 – Л; 33 – Я. **ЮЛЯ** 33 – Я; 18 – Н; 1 – А. **ЯНА**

– Тепер ми знаємо, хто сьогодні головні герої вистави. Поки ми розгадували імена, вистава вже почалася. У ляльковому театрі потрібно поводитися тихо і уважно.

– Пригадайте правила поведінки в театрі. (Не шуміти, не перебивати, не заважати іншим.)

Але раптом... на сцені стало темно! Потрібно допомогти акторам «засвітити світло».

Нашими чарівними ліхтариками будуть математичні палички.

3. Чарівні палички

Перед вами рівності, складені з паличок. Потрібно перекласти лише одну паличку, щоб рівність стала правильною.

$$XII = VII - VI; VII = V - I; XI + V = V$$

Працюємо в парах.

– Яку паличку пересунули? Який вираз утворився? Чому тепер рівність правильна?

Діти пояснюють рішення.

– Світло знову засвітилося! Вистава врятована.

– Сьогодні ми побачили, що навіть у ляльковому театрі математика допомагає знаходити рішення.

VI. Підсумок уроку.

Вправа «Мікрофон»

– Наша подорож у світ Математики завершилася. Повертаємось із новими знаннями й враженнями.

Передаю уявний мікрофон.

– Чи справилися ваші очікування від цієї подорожі?

– Яким для вас був сьогоднішній урок: цікавим, складним, веселим, пізнавальним?

– Продовжіть речення:

«На цьому уроці я...» (навчився..., зрозумів..., повторив..., допоміг..., працював уважно...)

– Яке завдання було для вас найскладнішим? Чому?

– Яке завдання сподобалося найбільше?

Кожен має можливість висловитися коротко й по суті.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Грунник С.А. Сучасний урок математики в НУШ. Наука і техніка сьогодні. 2024. Випуск №4(32). С. 570-578.

2. Жигайло О., Поливка О. Методичні підходи щодо розв'язування практичнозорієнтованих задач у початковій школі. Fundamental And Applied Researches: Contemporary Scientific and practical Solutions and Approaches: A Collection of Materials of the III International Scientific, 2017. С. 173-175.

3. Кривошея Т.М. Реалізація компетентнісного підходу до вивчення математики в контексті ідей Нової української школи. Нова українська школа в умовах викликів сучасності: зб. тез доповідей І Всеукраїнської науково-практичної конференції, 11 квітня 2019 року / за заг. ред. Л.В. Задорожної-Княгницької. Маріуполь: МДУ, 2019.. С. 98–100.

4. Скворцова С.О., Онопрієнко О.В. Нова українська школа: методика навчання математики у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентнісного підходів, Харків, Україна: Ранок, 2019. 354 с.

Ірина ЦИМБАЛІСТА,

*учитель англійської мови Ніжинської гімназії № 5
Ніжинської міської ради Чернігівської області*

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. У статті висвітлено проблему формування іншомовної комунікативної компетентності учнів середньої школи в контексті вимог Нової української школи; проаналізовано досвід впровадження інтерактивних методів навчання, проєктних технологій та цифрових інструментів на уроках англійської мови в Ніжинській гімназії №5; розглянуто структуру комунікативної компетентності та практичні шляхи її розвитку через створення ситуацій реального спілкування, використання красномовного компонента та роботу в умовах змішаного навчання.